

แนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Guidelines to Self-Employed Career of High Vocational Certificate Students in Institutes under the Office of the Vocational Education Commission

◆ สมชาย เจือจาน

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Somchai Chuachan

Ph.D. Student in Vocational Education of Kasetsart University, E-mail: nonga12@hotmail.com

◆ วรณดี สุทธินารากร

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Wandee Sutthinarakorn

Associate Professor, Ph.D., Department of Vocational Education

Faculty of Education Kasetsart University, E-mail: feduwdu@ku.ac.th

◆ ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Pattarawat Jeerapattananorn

Assistant Professor, Ph.D., Department of Vocational Education

Faculty of Education Kasetsart University, E-mail: fedupwj@ku.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to establish guidelines to self-employed career of high vocational certificate students through lessons learned from the implementation of twelve (12) Business Incubation Centers (BIC) in institutes under the Office of the Vocational Education Commission. The respondents were (1) heads of the BICs (2) BIC's advisory teachers, and (3) students who joined BIC programs, total of 34 people. Research instruments comprised of interview and observation forms. Data were analyzed by content analysis. The results revealed that the committee processed the promotion for self-employment of students based on manuals. There were committee meetings and training programs on theoretical section from in-house and outside speakers. Students practiced their business planning, business plan implementation, and product marketing. Advisory teachers monitored

and facilitated all activities to integrate theories into practice. All learning focused on real situations. Students had field trips at business enterprises and some of them joined field trips abroad such as Singapore, China, Malaysia, and Japan. Evaluation was done to further improvement of practices. Success factors were the followings; the ability of committee to monitor activities to create innovative products which were accepted by the market, good management reflected team working promoted appropriate use of technology in both production and marketing, collaboration of networking, and the readiness of all facilities including buildings and budget. Students viewed that; at the beginning they expected additional incomes and managerial learning from joining BIC activity, at the end they realized that they satisfied of gaining additional incomes and experiences, furthermore, they were inspired towards self-employed career and interested in starting their own business.

Keywords: Self-Employed Career, Business Incubation Center for Education, Vocational Education, High Vocational Certificate Students, Entrepreneurship

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงผ่านบทเรียนความสำเร็จจากการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 12 แห่ง กลุ่มเป้าหมายคือ หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ ครูที่ปรึกษา และนักศึกษาผู้เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์บ่มเพาะฯ จำนวนรวม 34 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต การปฏิบัติงานตามสภาพจริงของศูนย์บ่มเพาะฯ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน โดยปฏิบัติตามคู่มือศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา มีการจัดประชุม จัดฝึกอบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎีจากวิทยากรภายในและภายนอกสถาบัน ฝึกปฏิบัติการทำแผนธุรกิจ ดำเนินงานตามแผนธุรกิจและการตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ครูที่ปรึกษามีหน้าที่กำกับและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติเข้าด้วยกัน การเรียนรู้เน้นการเรียนรู้ในสภาพจริง โดยนำนักศึกษาไปศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการ กลุ่มนักศึกษาที่ชนะเลิศในการประกวดแผนธุรกิจได้รับโอกาสศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการในต่างประเทศ อาทิ สิงคโปร์ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น มีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำผลสู่การปรับปรุงในการปฏิบัติ ปัจจัยที่มีผลให้การดำเนินงานจนประสบความสำเร็จคือความสามารถในการกำกับกิจกรรมจนนำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ในรูปของนวัตกรรม จนได้รับการยอมรับทางการตลาด และการบริหารจัดการที่ดีที่บ่งบอกถึงการทำงานเป็นทีมเพื่อนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมในภาคการผลิตและการตลาด การสร้างความร่วมมือจากเครือข่ายการทำงาน รวมทั้งความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สถานที่และงบประมาณ ในมุมมองของนักศึกษา พบว่า ก่อน

เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาที่มีความคาดหวังต่อการมีรายได้จากการทำกิจกรรม และต้องการเรียนรู้การบริหารจัดการ ภายหลังสิ้นสุดกิจกรรมพบว่า นักศึกษาพึงพอใจกับการมีรายได้และประสบการณ์ที่ได้รับ มีแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพอิสระ มีความสนใจที่จะเริ่มต้นการประกอบธุรกิจส่วนตัว

คำสำคัญ : การประกอบอาชีพอิสระ ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา อาชีวศึกษา นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การเป็นผู้ประกอบการ

บทนำ

การอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและมนุษยวิทยา นอกจากนี้บทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะวิชาชีพที่จำเป็น การอาชีวศึกษาได้ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระด้วยการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา โดยมี 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมายภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่ม OTOP ศิษย์เก่า ผู้ว่างงานและประชาชนทั่วไปที่สนใจ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษาเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่ต้องการพัฒนาตนเองให้รอบรู้ทันโลก การพัฒนาให้รู้จัก รู้จริงในธุรกิจที่สนใจ เพื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระหรือทำธุรกิจขนาดเล็ก ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา จึงมีหน้าที่ให้บริการ ให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งธุรกิจจนสามารถดำเนินการ โดยการให้คำปรึกษาเฉพาะทางในด้านการบริหารธุรกิจ การตลาด การบริหารการเงิน การบริหารงานบุคลากร การบริหารการผลิต เทคนิคการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี รวมทั้งกิจกรรมเสริมความเข้มแข็ง (Royal Thai Gazette, 2008)

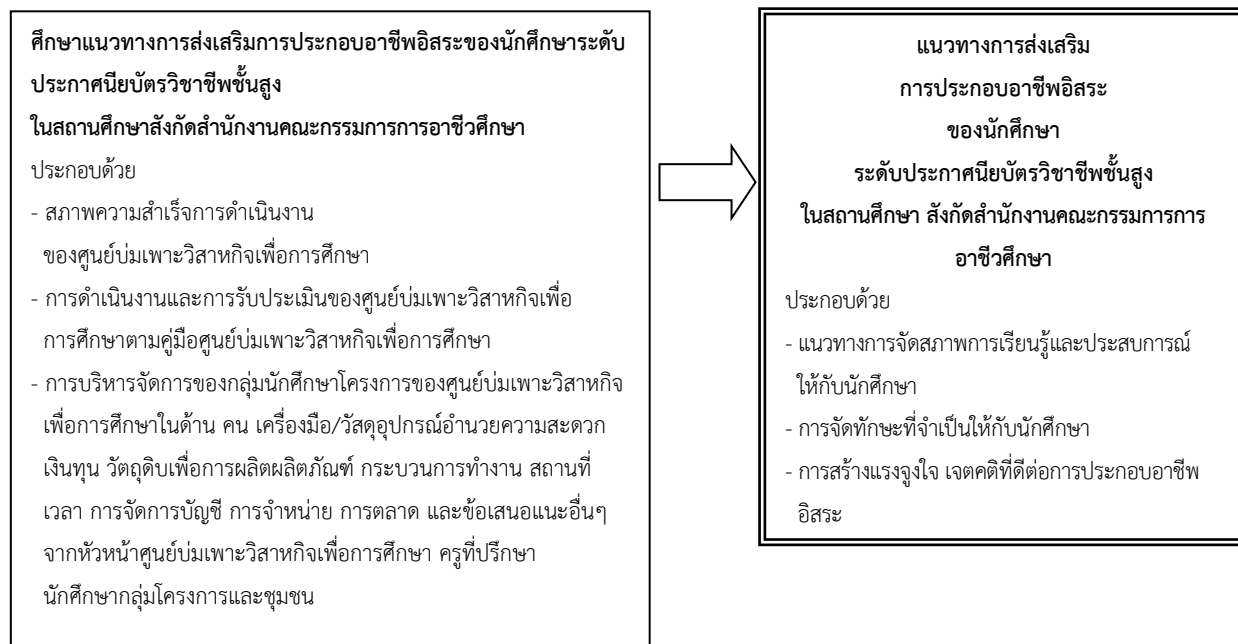
ดังนั้นอาชีวศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างฐานผู้ประกอบการหรือผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดใจรับประสบการณ์ใหม่ๆ มีอิสระในการคิดพินิจ ตัดสินใจ มีแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง ส่งผลต่อการผลักดันชีวิตและอนาคตของนักศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดี

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจากบทเรียนในการดำเนินของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา จึงเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้สภาพจริงของการดำเนินงานอันจะนำไปสู่แนวทางการจัดสภาพการเรียนรู้ การจัดทักษะที่จำเป็นและสร้างเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อส่งเสริมและขยายผลการดำเนินงานให้กว้างขวางออกไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงผ่านบทเรียนความสำเร็จจากการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทอาชีวศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ

อาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมกำลังคน (Manpower) เข้าสู่อาชีพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามสภาพสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (Royal Thai Gazette, 2008) มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาให้ดำเนินการตามนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาจัดกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมั่นใจ พึ่งพาตนเองได้ การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพ เพื่อพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพตามที่ตนได้เลือก (Boonyasopon, T., 1993 : 3)

รวมทั้งการจัดวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์ (Sitthiphong, W., 1997 : 5) การพัฒนานิสัยและทัศนคติของนักศึกษาไปพร้อมกับการพัฒนาความรู้และทักษะให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของนักศึกษา (Saiwaee, S., 2003) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตอบรับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อันเป็นการสร้างฐานผู้ประกอบการหรือผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ จึงเกิดแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถานศึกษาเพื่อจัดตั้งกลุ่มธุรกิจในสถานศึกษา ให้นักศึกษาได้ลงมือฝึกทักษะประกอบธุรกิจของตนเองให้เป็นกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ตามความสนใจและความถนัดและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพ เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากอาชีวศึกษา สามารถเป็นผู้ปฏิบัติงาน เป็น

หัวหน้างานหรือมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ได้ (Royal Thai Gazette, 2008)

บทบาทของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา

ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาจัดตั้งขึ้นตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ตอบรับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา มีแนวทางในการสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการกับนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความสนใจในการเป็นผู้ประกอบการ การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการให้คำปรึกษาทางธุรกิจ การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการให้กับชุมชน โดยมีกลยุทธ์ที่ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้วิชาชีพแบบบูรณาการองค์ความรู้ การบริหารจัดการทางธุรกิจและการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งทุนโดยให้แต่ละสถานศึกษาจัดตั้งธุรกิจขนาดย่อม หนึ่งวิทยาลัยหนึ่งธุรกิจ (One College One Company) ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้สนับสนุนเงินทุนให้กับศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่งเพื่อเป็นทุนก้อนแรกสำหรับการก่อตั้งธุรกิจโดยดำเนินการตามแผนธุรกิจ (The Office of the Vocational Education Commission, 2005)

แนวคิดในการประกอบธุรกิจของคนรุ่นใหม่

นักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) จัดอยู่ในช่วงกลุ่มอายุของเจนเนอร์เรชันวาย เป็นวัยรุ่นตอนปลายที่กำลังเข้าสู่ผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นบุคคลที่มีความฝัน มีความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่สิ่งใหม่ประสบการณ์ใหม่เพื่อชีวิตที่ดีกว่า มีความคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ คนหนุ่มสาวเป็นกลุ่มที่มีพลังในตนเอง (Personal Power) สามารถลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ จนกระทั่งได้พบกับความสำเร็จตามที่ต้องการและพลังนี้จะสำเร็จได้ด้วยคามมุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ดังนั้นการให้โอกาสนักศึกษาที่มีความต้องการประกอบอาชีพอิสระได้พัฒนาศักยภาพ ได้รับความรู้ การฝึกปฏิบัติ ใช้ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เปิดกว้างรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีอิสระในการคิดพินิจ ตัดสินใจ มีแรงจูงใจ มีความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง (Chareonwongsak, K., 2010 : 21) สิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ชีวิตและอนาคตของบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดี

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Roongruangpol, W. (2556 : 24) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการออมและการลงทุนของคนวัย 20 - 29 ปี โดยแยกทัศนคติและลักษณะ เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้พร้อมที่จะเป็นลูกค้า กลุ่มผู้ปฏิเสธที่จะเป็นลูกค้า กลุ่มผู้ตักสำรวจ ซึ่งทุกกลุ่มมีทัศนคติคล้ายกันคือ ไม่มีเงินมากพอ ไม่มีความรู้และไม่กล้าเสี่ยง ซึ่งการตั้งกลุ่มวัยดังกล่าว เข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ต้องมีการเตรียมความพร้อม ด้านความรู้ การยอมรับความเสี่ยงและมีความสามารถในการหาแหล่งทุน ส่วน Wingwon, B. (2009) ได้ทำการวิจัยบทบาทของผู้ประกอบการในการสร้างวัฒนธรรมในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ 3 จังหวัด (ลำปาง ลำพูนและเชียงใหม่) พบว่า บทบาทของผู้ประกอบการในการสร้างวัฒนธรรมในการแข่งขันมีปัจจัย

ที่สำคัญ 3 ด้านคือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การมุ่งเน้นลูกค้า/การตลาด และ 3) ความเป็นผู้ประกอบการ และ Intajak, A. (2003 : 90) ได้ศึกษาแบบแผนและกระบวนการการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายใต้โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ พบความต้องการของผู้ประกอบการคือ ต้องการแสวงหาความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มช่องทางการตลาด การให้ความสำคัญกับเครือข่ายธุรกิจ กระบวนการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นลูกค้า/ตลาดในการเสริมสร้างการเจริญเติบโตให้กับกิจการ

นิยามศัพท์

อาชีพอิสระ หมายถึง บุคคลที่ประกอบการเพื่อให้เกิดรายได้ เป็นผู้เริ่มต้น วางแผนงาน ดำเนินงาน ภายใต้การดูแลของตนเอง ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือธุรกิจอื่น

ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในสถานศึกษา ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย 3 ประการ คือ การสร้างเครือข่ายและพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ การเข้าถึงแหล่งทุนและองค์ความรู้ทางธุรกิจ ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ เพื่อให้เป็นแหล่งส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ ฝึกทักษะประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

บทเรียนจากการเรียนรู้ความสำเร็จจากการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะเป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษาในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีแรงบันดาลใจและสามารถเดินเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีความหมาย สามารถสร้างความสำเร็จให้ตนเอง ครอบครัวยุคและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระผ่านบทเรียนแห่งความสำเร็จจากการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 12 แห่ง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะฯ ครูที่ปรึกษา และนักศึกษานักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนรวม 34 คน ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการศึกษาในช่วงเดือนมีนาคม 2559 ถึงเดือนมิถุนายน 2559 สถานศึกษาและรายนามผู้ให้ข้อมูลศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาจำนวน 12 แห่ง ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถานศึกษาและรายนามผู้ให้ข้อมูลศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา

ที่	สถานศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล
1	วิทยาลัยการอาชีพพนมไพรราชบุรุษ	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 2 คน รวมจำนวน 3 คน
2	วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษก หนองจอก	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน นักศึกษา: จำนวน 2 คน รวมจำนวน 4 คน
3	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา นักศึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน
4	วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 2 คน นักศึกษา: จำนวน 1 คน ชุมชน: จำนวน 2 คน รวมจำนวน 6 คน
5	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน
6	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกำแพงเพชร	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา รวมจำนวน 1 คน
7	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน นักศึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน
8	วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน
9	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ นครศรีธรรมราช	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน นักศึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน
10	วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา นักศึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน
11	วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน
12	วิทยาลัยสารพัดช่างสุรินทร์	หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ครูที่ปรึกษา: จำนวน 1 คน นักศึกษา: จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมจนนักศึกษาสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรม ดังแสดงตารางที่ 2 สถานศึกษาแต่ละแห่งได้ผ่านการประเมินโดยการนำเสนอของกลุ่มนักศึกษา โครงการและการประเมินจากรูปเล่มรายงานตามคู่มือศูนย์บ่มเพาะฯ และได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดประเภทผลิตภัณฑ์และการเขียนแผนธุรกิจทั้ง 12 สถาบัน จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การอาชีวศึกษาในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ สำนักงานมาตรฐานอาชีวศึกษา ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังตารางที่ 3

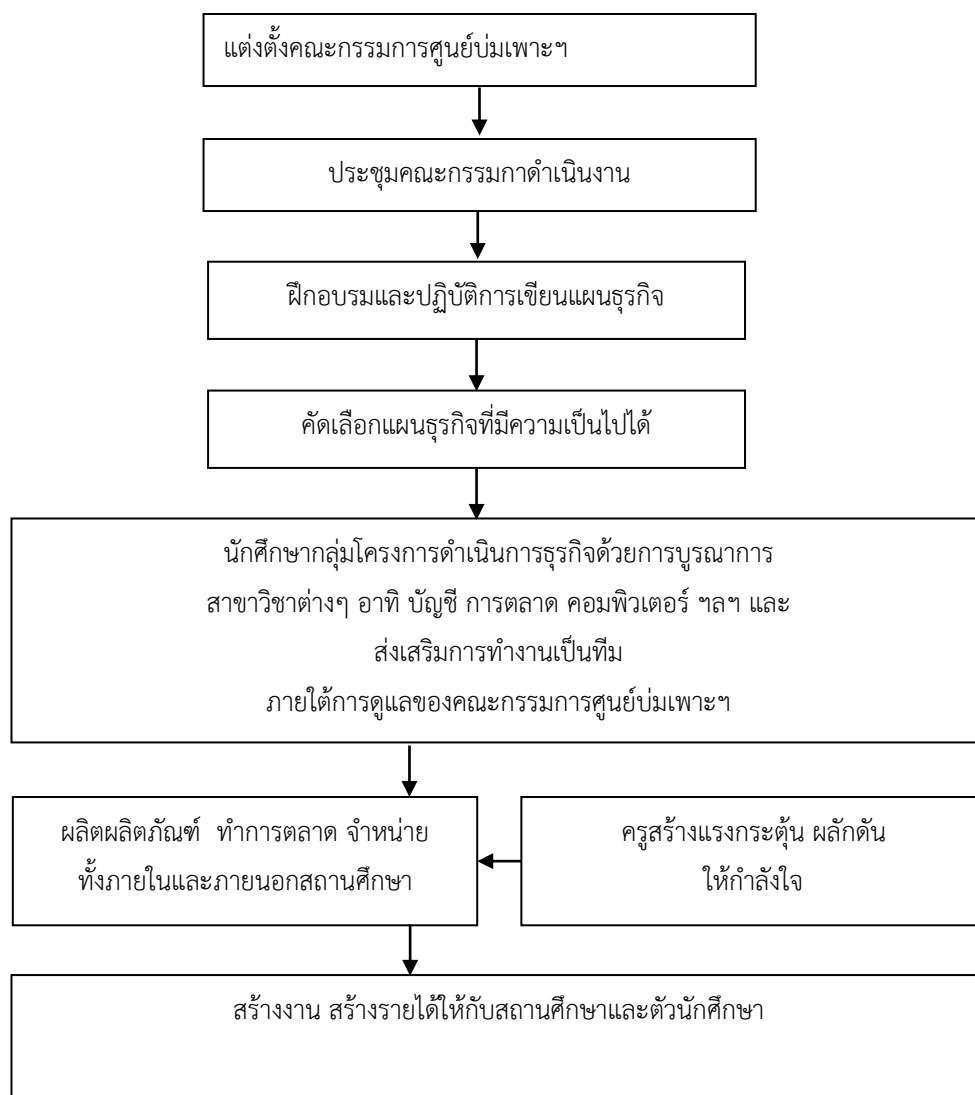
ตารางที่ 2 ความสามารถในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม

สถานศึกษา	ผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม
วิทยาลัยการอาชีพพนมทราขุทิศ	วงจรสิ่งประดิษฐ์(สำหรับปีปีกัน)
วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก	ร้านกาแฟ Knice Coffee
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี	ข้าวแช่โฮมเมด/ โฮโบ สแน็ค/ ยาหม่องตำลึง
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี	ข้าวไรซ์เบอร์รี่/ เบเกอรี่
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี	ปุ๋ยน้ำที่ใช้นมวัวเป็นส่วนผสม
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกำแพงเพชร	วaffle (Waffle)/ ร้านกาแฟ
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	ข้าวโพดหวาน/ฟักทองญี่ปุ่น/ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ และเค้กฮวยแห้ง
วิทยาลัยอาชีวสุราษฎร์ธานี	โครงการ ArtD ธุรกิจออกแบบสิ่งพิมพ์ พัฒนารัฐกิจภัณฑ์
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือนครศรีธรรมราช	กรอบรูปไฟเบอร์สุพรรณหงส์
วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี	ร้านกาแฟ Uptech Coffee Zone
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี	งานผ้า
วิทยาลัยสารพัดช่างสุรินทร์	แชมพูสมุนไพรและน้ำผักผลไม้

ตารางที่ 3 รางวัลจากการร่วมประกวดแข่งขัน

สถานศึกษา	ด้านรางวัลจากการร่วมแข่งขัน						
	ประกวดผลิตภัณฑ์				เขียนแผนธุรกิจ		
	ระดับอาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.)	ระดับภาค	ระดับประเทศ	อาชีวศึกษาสร้างสรรค์ แปรรูปสู่ธุรกิจ	ธนาคารกรุงไทย	ธนาคารออมสิน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วิทยาลัยการอาชีพพนมทราขุทิศ	/	/	/				
วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษก หนองจอก	/	/	/		/	/	
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี	/	/	/		/		
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี	/	/	/		/		
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี	/	/	/				/
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกำแพงเพชร	/	/	/				
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	/	/	/	/	/		
วิทยาลัยอาชีวสุราษฎร์ธานี	/	/	/		/	/	
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือนครศรีธรรมราช	/	/	/				
วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี	/	/	/				
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี	/	/	/				
วิทยาลัยสารพัดช่างสุรินทร์	/	/	/				

นักศึกษาได้ฝึกการเป็นผู้ประกอบการ จากการดูแลของครูที่ปรึกษาที่ทุ่มเท ชี้นำ ให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้กับนักศึกษาทำให้มีใจรัก สนุกกับงาน มีรายได้ระหว่างเรียน ภายใต้การกำกับดูแลและให้กำลังใจจากผู้บริหาร โดยมีการบริหารจัดการในการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการศึกษาดูงานและเรียนรู้จากสถานประกอบการและดำเนินกิจกรรมทางการผลิต การจำหน่ายภายในสถานศึกษา ภายนอกสถานศึกษา อาทิ ตลาดในชุมชน บริเวณสถานที่ราชการ สำนักงาน รวมทั้งการจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์ และการตลาดจนสามารถสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับสถานศึกษาและตัวนักศึกษาเอง

ภาพที่ 2 ขั้นตอนในการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถานศึกษา

นอกจากนี้สถานศึกษาได้สร้างเครือข่ายธุรกิจกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วออกไปประกอบอาชีพอิสระ และส่งงานกลับเข้ามายังศูนย์บ่มเพาะฯ เพื่อให้ให้นักศึกษารุ่นต่อมามีฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับนักศึกษา สถานศึกษาบางแห่งมีผู้ประกอบการจากภายนอกมาขอร่วมทำธุรกิจและเชิญชวนให้นักศึกษาร่วมงานหลังสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ชุมชนได้เข้าร่วมฝึกอบรมเรียนรู้การผลิตผลิตภัณฑ์ ออกทุนสินค้าและเป็นผู้ค้ากับสถานศึกษาเช่น ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อีกทั้งการปฏิบัติงานในเครือข่ายศูนย์บ่มเพาะฯ แต่ละศูนย์ได้ทำหน้าที่บริการทางวิชาการให้กับชุมชนโดยนำความรู้ไปเผยแพร่ยังชุมชนที่อยู่รายรอบสถานศึกษา ขณะเดียวกันชุมชนหรือชาวบ้านที่มีเครือข่ายอาชีพได้เข้าร่วมถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อาชีพระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน สำหรับการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ ในทุกสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามคู่มือปฏิบัติงานศูนย์บ่มเพาะฯ ซึ่งมีขั้นตอนดังภาพที่ 2

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานปรากฏดังนี้

2.1 การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน ทุกสถานศึกษาได้จัดฝึกอบรมภาคทฤษฎี เรื่องการเป็นผู้ประกอบการ การเขียนแผนธุรกิจและปฏิบัติการเขียนแผนธุรกิจภายในสถานศึกษา โดยใช้วิทยากรภายในและภายนอกที่มีประสบการณ์ และใช้การศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการเป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษา อันนำมาซึ่งการฝึกฝนการเขียนแผนธุรกิจและฝึกปฏิบัติตามแผนจนได้รางวัลจากการแข่งขันที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น และได้มีโอกาสศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการ ในต่างประเทศ อาทิ สิงคโปร์ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ มีมุมมองที่ดีในการประกอบธุรกิจและแนวทางที่ได้สามารถนำมาปรับใช้กับธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

2.2 การฝึกปฏิบัติในการทำธุรกิจ ศูนย์บ่มเพาะฯ เริ่มฝึกนักศึกษาจากร้านค้าภายในสถานศึกษาในฐานะที่เป็น “แม่ไก่” ซึ่งหมายถึง การฟักฟักดูแลตั้งแต่เริ่มต้นจนสามารถหากินหรือทำงานเป็น ศูนย์บ่มเพาะฯ จึงมีความหมายในการบ่มเพาะประสบการณ์จากประสบการณ์ตรง ด้วยการส่งนักศึกษาเข้าฝึกงานกับร้านค้าที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้นักศึกษานำความรู้ ทักษะมาใช้ประโยชน์กับร้านค้าในโครงการ นักศึกษาได้เรียนรู้การผลิตผลิตภัณฑ์จากเครื่องมือที่สถานศึกษาจัดให้ ฝึกการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งภายในภายนอกสถานศึกษา การทำการตลาด บริหารการใช้วัสดุจากสถานศึกษาและการวิเคราะห์ต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้เสมือนหนึ่งอยู่ในสภาพจริง

2.3 ระบบงาน คณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ ได้กำหนดการประชุม เช่น การประชุมทุกวันจันทร์กับครูที่ปรึกษาในลักษณะของการช่วยกันคิด มีการวางแผนงานกลยุทธ์สู่การปฏิบัติงาน มีการประเมินผลงานในระดับอาชีวจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารคู่มือศูนย์บ่มเพาะฯ งบประมาณในการดำเนินงานได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(สอศ.) และใช้งบประมาณบางส่วนจากสถานศึกษา บางสถานศึกษาครูที่ปรึกษาได้หาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก การได้รับทุนจากการเข้าประกวดแผนธุรกิจกับหน่วยงานภายนอก

2.4 การมีวิสัยทัศน์ กำลังใจและการให้คำปรึกษาที่ดีจากฝ่ายบริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีพลังในการขับเคลื่อนการทำงาน นอกจากนี้การมีต้นทุนความรู้เฉพาะของบางสาขาที่เป็นที่ต้องการ เช่น สาขาไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ นำมาซึ่งการเปิดธุรกิจที่เข้มแข็งในงานธุรกิจบริการซ่อม

2.5 การบริหารจัดการที่ดีภายใต้การทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และนักศึกษาทำให้การทำงานคล่องตัว รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีช่วยในการประชาสัมพันธ์ ทำการตลาดทำให้สามารถเพิ่มยอดขายและทำการตลาดได้มาก อีกทั้งการมีเครือข่ายการทำงานทั้งการผลิตและจำหน่ายกับสถานศึกษา องค์กรธุรกิจ และชุมชนช่วยให้การดำเนินงานแข็งแกร่งยิ่งขึ้น รวมทั้งความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่สถานที่และงบประมาณ ในมุมมองของนักศึกษา พบว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามีความคาดหวังต่อการมีรายได้จากการทำกิจกรรม และต้องการเรียนรู้การบริหารจัดการ ภายหลังสิ้นสุดกิจกรรมพบว่า นักศึกษาพึงพอใจกับ

มีรายได้และค่าตอบแทนที่ได้รับ มีแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพอิสระ มีความสนใจที่จะเริ่มต้นการประกอบธุรกิจส่วนตัว

3. แนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาคือการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งระดับสถานศึกษา ภาคเอกชนและชุมชนในการสร้างสมประสบการณ์จากหน่วยงานภายนอกและการฝึกปฏิบัติบนฐานทฤษฎีในพื้นที่ของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้แบบ “บ่มเพาะ” “สั่งสม” และเก็บเกี่ยวความสำเร็จในอนาคตอย่างมีจังหวะก้าว พร้อมๆกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีกับการเป็นผู้ประกอบการ

อภิปรายผล

1. การดำเนินงานของสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามคู่มือศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน อาทิ แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน จัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและการเขียนแผนธุรกิจ คัดเลือกผลงานจากการเขียนแผนธุรกิจที่นักศึกษาส่งเข้าประกวด เพื่อให้ได้แผนธุรกิจที่มีความเป็นไปได้และรวมกลุ่มนักศึกษาดำเนินงานตามแผนธุรกิจ มีการรายงานและประเมินผลการดำเนินงานภายใต้การดูแลของคณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ แต่สิ่งที่แตกต่างกันไปบ้างในการดำเนินธุรกิจคือ กลยุทธ์หรือเทคนิคเฉพาะตามบริบทของสถานศึกษาและภูมิภาคที่แตกต่างกัน เช่น ความสามารถในการวางแผน การดำเนินงานของนักศึกษา ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการภายใต้การกำกับดูแล เอาใจใส่ ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาคือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ การบริหารจัดการทางธุรกิจและการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งทุน (The Office of the Vocational Education Commission, 2005)

2. นักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา ได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกปฏิบัติ ทำให้ได้เรียนรู้สภาพจริงในการประกอบอาชีพอิสระส่งผลให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเข้าสู่อาชีพ อีกทั้งการแสดงความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจ ภายใต้การกำกับดูแลของครูที่ปรึกษาและมีรายได้จากการฝึกงาน ยิ่งก่อให้เกิดแรงบันดาลใจและมีแนวโน้มที่จะเปิดธุรกิจเป็นของตนเองในอนาคต การดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาแสดงถึงการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมอาชีพพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่นักศึกษาได้เลือก (Boonyasopon, T., 1993 : 3) สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นผู้ประกอบการรายใหม่

3. ปัจจัยที่ทำให้สำเร็จเกิดจากวิสัยทัศน์ผู้บริหารที่ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม การมีกลยุทธ์ในการทำงานและการบริหารจัดการที่ดี การนำเสนอผลงานทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (กรณี

นำเสนอผลงาน ณ ต่างประเทศ) ภายใต้การทำงานเป็นหมู่คณะที่ประกอบด้วย นักศึกษากลุ่มโครงการ ครูที่ปรึกษา คณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ และการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน การหนุนนำการดำเนินกิจกรรมผ่านการใช้เทคโนโลยีในการผลิต การจำหน่าย การตลาดแบบออนไลน์ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอเหมาะอาทิ สถานที่และงบประมาณที่พอเหมาะและเพียงพอก่อให้เกิดผลสำเร็จในการทำงาน สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาให้ดำเนินการตามนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาจัดกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน (Royal Thai Gazette, 2008)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรจัดทำสื่อแนวทางการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะเพื่อวิสาหกิจศึกษาที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นตัวอย่างในการขยายผล
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรประสานงานกับแหล่งทุนสนับสนุนในการประกอบธุรกิจของคนรุ่นใหม่เพื่อเอื้อให้นักศึกษาได้ก้าวสู่การประกอบอาชีพได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้นหลังสำเร็จการศึกษา
3. สถานศึกษาส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ และสร้างเครือข่ายธุรกิจระหว่างสถานศึกษาหรือกลุ่มธุรกิจอื่นๆ อาทิ วิสาหกิจชุมชน
4. สถานศึกษาส่งเสริมด้านการตลาด โดยเฉพาะการตลาดแบบออนไลน์จะช่วยให้ประหยัดต้นทุนและการประชาสัมพันธ์ที่ไร้ขีดจำกัด
5. สถานศึกษาสนับสนุนการศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง ส่งผลให้นักศึกษามีเจตคติที่ดี มีแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ ในการเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระ
6. สถานศึกษาเชิญวิทยากรจากภายนอกที่ประสบผลสำเร็จด้านธุรกิจมาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาได้ใกล้ชิดกับผู้ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเข้าสู่อาชีพอิสระ
7. สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในการสื่อสารให้มีความสามารถในการนำเสนอผลงานด้วยภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาข้อมูลความสำเร็จของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อถอดบทเรียนให้ได้แนวคิด แนวทางการใช้ชีวิต แนวทางหรือวิธีการดำเนินการธุรกิจของบุคคลเหล่านั้นมาปรับใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพอิสระให้กับนักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

References

- Boonyasopon, Teerawut. (1993). *Technical and Vocational Education Management for the Industrial Development*. Bangkok : King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok.
- Chareonwongsak, Kriengsak. (2010). *Creative thinking*. Bangkok : Success Media.
- Intajak, Autumporn. (2003). *A study of patterns and processes of the learning and adaptation of small and medium enterprise entrepreneurs under the new entrepreneur creation project*. Thesis Master of Education Program in Development Education, Chulalongkorn University.
- Roongruangpol, Withawas (2013). *The Strategies to change the behavior in saving and investment of 20-29 year old people for investment in stock market*. Journal of business administration, 36 (137) : 24.
- Sitthiphong, Weeraphong. (1997). *The Philosophy of Vocational and Technical Education*. Bangkok : A.P. Graphic Design & Printing Co., Ltd.
- Saiwaeo, somkid. (2003). *Development of process to identify the levels of vocational qualification in Automotive Occupation in Thailand*. Thesis Doctor of Philosophy Program in Vocational and Technical Education Management, King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok.
- The Office of the Vocational Education Commission. (2005). *The Report of Business Plan for Establishing Business Incubation Centers in Institutes under the Office of the Vocational Education Commission*. Bureau of Vocational Education Research and Development(Copy).
- Royal Thai Gazette. (2008). *Vocational Education Act 2008*. Rule Number 125. Section Number 43A. : 1 - 24.
- Wingwon, Boonthawan. (2009). *The Role of the Small and Medium Enterprise s entrepreneurs in Building Culture Competitiveness in 3 Provinces (Lampang, Lamphun and Chiang Mai)*. Research Report. Lampang : Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University.

Somchai Chuachan, Ph.D., (Vocational Education), Kasetsart University
Lecturer of Computer Department, Bangkok Business College.

Associate Professor, Wandee Sutthinarakorn, Ph.D., hold her Doctor
of Philosophy in Vocational Education, and currently is a lecturer,
Department of Vocational Education, Faculty of Education,
Kasetsart University.

Assistant Professor, Pattarawat Jeerapattanatorn, Ph.D., (Extension
Education/ Development Communication), University of the Philippines
Los Baños, Philippines, Post-Doctorate (Vocational and Technical
Education), University of Ilorin, Nigeria, Assistant Professor of Department
of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart University.